

POSTANOWIENIE

Dnia 22 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący)
SSN Tomasz Przesławski (sprawozdawca)
SSN Adam Redzik

w sprawie ze skargi A. W.
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VI ACo 525/23,
z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 22 stycznia 2025 r.,

oddala skargę.

Tomasz Przesławski Oktawian Nawrot Adam Redzik

ł.n

UZASADNIENIE

A. W. (dalej: „skarżąca”), działając przez pełnomocnika profesjonalnego r.pr.
T. K., pismem datowanym na 18 marca 2024 r. wniosła skargę na przewlekłość
postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku, sygn. VI ACo 525/23,
wnosząc o:

1. stwierdzenie przewlekłości wskazanego postępowania, w sprawie której skarga dotyczy,
2. zalecenie sądowi rozpoznającemu sprawę bezzwłoczne podjęcie czynności związanych z rozpatrzeniem sprawy i służących rozpatrzeniu sprawy,
3. zasądzenie na rzecz skarżącej od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie (ewentualnie Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie) kwoty 2500 zł (dwa tysiące pięćset złotych) tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej,
4. zasądzenie na rzecz skarżącej zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że skarga dotyczy postępowania klauzulowego wszczętego przez skarżącą dotyczącego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu przed sądem pierwszej instancji. Skarżąca wskazała, że mimo upływu około 3 miesięcy od daty złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, nie rozstrzygnięto wniosku i nie rozstrzygnięto sprawy – a zatem około 30-krotnie przekroczony został maksymalny 3-dniowy termin z art. 781¹ k.p.c. na rozstrzygnięcie wskazanego wniosku z dnia 20 grudnia 2023 r. Ponadto, skarżąca wskazała, powołując się na brzmienie art. 1060 § 1 k.p.c., że obliczanie czasu sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego w analizowanej sprawie może obejmować okres od dnia 1 września 2023 r. do dnia 20 grudnia 2023 r. oraz okres od dnia 20 grudnia 2023 r. do chwili orzeczenia. Podniesiono przy tym, że 1 września 2023 r. skarżąca wystąpiła do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z wezwaniem do zapłaty zasądzonych na jej rzecz należności.

Pismem z 8 stycznia 2025 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi.

W uzasadnieniu wskazano, że jakkolwiek niniejsza sprawa dotyczy wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, a więc nie należy do spraw skomplikowanych, to należy uwzględnić, że od momentu złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności w dniu 20 grudnia 2023 r., do dnia wydania rozstrzygnięcia przez referendarza sądowego w dniu 10 maja 2024 r., upłynęło ponad 4 miesiące, przy czym uprzednio – już w dniu 26 marca 2024 r., zrealizowano wypłatę na rzecz skarżącej przyznanego jej wynagrodzenia, a zatem ponad półtora miesiąca

wcześniej. Podniesiono przy tym, że od dnia 26 marca 2024 r., wniosek o nadanie klauzuli wykonalności stał się niezasadny, skoro skarżąca otrzymała przyznane jej wynagrodzenie. Od tamtej chwili nie było zatem podstaw do wszczęcia postępowania egzekucyjnego, nawet gdyby skarżąca dysponowała tytułem wykonawczym.

Uczestnik podniósł, że gdyby Sąd Najwyższy nie podzielił argumentacji odnośnie do braku podstaw do stwierdzenia przewlekłości postępowania, to żądana przez skarżącą suma 2500 zł nie została w żaden sposób uprawdopodobniona, ani tym bardziej udowodniona. Zwrócono także uwagę, że cel w postaci zapewnienia sprawie właściwego toku procesowego został osiągnięty, gdyż skarżącej wypłacono przyznane wynagrodzenie 26 marca 2024 r., zaś jej wniosek o nadanie klauzuli wykonalności po raz pierwszy rozpoznano 10 maja 2024 r., zaś ostatecznie oddalono 15 listopada 2024 r.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie zwrócił także uwagę na problemy kadrowe i znaczący wpływ spraw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga A. W. wniesiona w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725 ze zm., dalej także: „u.s.p.p.”) nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ustawodawca w art. 2 ust. 2 u.s.p.p. wskazał elementy podlegające analizie na etapie postępowania w przedmiocie przewlekłości. W świetle tego przepisu

dokonując oceny uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że w świetle uchwały Sądu Najwyższego z 19 grudnia 2019 r., I NSPZP 1/18 w sprawie o nadanie klauzuli wykonalności dopuszczalne jest wniesienie skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.

Wskazać jednak należy, że poza zakres badania przez Sąd Najwyższy pozostaje wskazany przez skarżącą okres poprzedzający zainicjowanie postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności. W okresie tym postępowanie, którego stwierdzenia przewlekłości domaga się skarżąca jeszcze się nie toczyło, stąd nie jest możliwe, aby Sąd Apelacyjny pozostawał w tym okresie w zwłoce.

Na potrzeby niniejszego postępowania dokonano analizy akt postępowania toczącego się w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie o sygn. VI ACo 525/23.

Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności wpłynął do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 20 grudnia 2023 r. (data prezentaty, k. 184).

Zarządzeniem z 20 grudnia 2023 r. wpisano wniosek do repertorium ACo i zarządzono przedstawienie referendarzowi sądowemu do dalszych decyzji (k. 183).

Referendarz sądowy zarządzeniem z 17 stycznia 2024 r. zarządził przedstawienie wniosku wraz z aktami sprawy o sygn. VI ACo 70/22 (k. 182).

Zarządzeniem z 27 lutego 2024 r., zarządzono przesłanie akt sprawy do sądu pierwszej instancji celem zlecenia wypłaty wynagrodzenia dla skarżącej. W zarządzeniu tym polecono także poinformowanie skarżącej o powyższym oraz wezwano skarżącą do uiszczenia opłaty w wysokości 20 zł od wniosku o wydanie odpisu orzeczenia z klauzulą wykonalności (wniosek w trybie art. 122 k.p.c.) w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania pod rygorem zwrotu. Jednocześnie

zarządzono pilne przedstawienie akt referendarzowi sądowemu po ich zwrocie z Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie celem podjęcia dalszych decyzji (k. 199).

Z notatki służbowej z 25 kwietnia 2024 r. wynika, że skarżącą dwukrotnie wezwano do uiszczenia opłaty w wysokości 20 zł (k. 206).

W piśmie z dnia 22 kwietnia 2024 r. (data prezentaty Sądu Apelacyjnego w Warszawie) skarżąca wskazała, że uiściła dwie opłaty po 20 zł, wniosła o zwroty opłaty uiszczonej w zakresie nienależnym, poddała w wątpliwość wezwanie jej do zapłaty ww. opłaty, a także wniosła o sporządzenie uzasadnienia zarządzenia z 27 lutego 2024 r. oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania według norm prawem przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego (k. 207-208).

28 marca 2024 r. (data prezentaty) akta sprawy zostały zwrócone do Sądu Apelacyjnego w Warszawie (k. 203).

Po zwrocie akt zostało sporządzone uzasadnienie zarządzenia z dnia 27 lutego 2024 r. (k. 210).

Zarządzeniem z 8 maja 2024 r. zwrócono skarżącej opłatę w wysokości 20 zł oraz zwrócono się do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie o przesłanie potwierdzenia wypłaty wynagrodzenia adwokat A. W. (k. 211).

Z notatki urzędowej z 8 maja 2024 r. wynika, że polecenie wypłaty do Oddziału Finansowego Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie zostało skierowane w dniu 28 kwietnia 2024 r. (k. 211). Z kopii polecenia wypłaty znajdującego się na k. 212 wynika, że polecenie wypłaty sporządzono 26 marca 2024 r.

Postanowieniem referendarza sądowego z dnia 10 maja 2024 r. umorzono postępowanie klauzulowe (k. 213).

Skarżąca 3 czerwca 2024 r. (data prezentaty) wywiodła skargę na postanowienie referendarza sądowego (k. 216).

Pismem z 3 czerwca 2024 r. (data prezentaty) skarżąca wywiodła wniosek o uzupełnienie postanowienia referendarza sądowego z 10 maja 2024 r. przez rozstrzygnięcie żądania o kosztach postępowania (k. 217).

Pismem z 3 czerwca 2024 r. (data prezentaty) skarżąca złożyła skargę na zarządzenie referendarza sądowego z dnia 27 lutego 2024 r. (k. 218).

Poleceniem wypłaty z 13 maja 2024 r. zwrócono Skarżącej kwotę 20 zł, jako nadpłaconą opłatę (uiszczoną dwukrotnie) (k. 220).

Postanowieniem z dnia 15 listopada 2024 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie na skutek wniosku skarżącej o nadanie klauzuli wykonalności oraz uzupełnienie postanowienia referendarza sądowego z 10 maja 2024 r. w punkcie pierwszym oddalił wniosek o nadanie klauzuli wykonalności, w punkcie drugim odrzucił wniosek o uzupełnienie postanowienia referendarza sądowego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie, zaś w punkcie trzecim oddalił wniosek adwokat A. W. o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania wywołanych wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności (k. 221).

Postanowieniem z 15 listopada 2024 r., Sąd Apelacyjny w Warszawie na skutek skargi adwokat A. W. na zarządzenie referendarza sądowego w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie z dnia 27 lutego 2024 r., co do kosztów sądowych w punkcie pierwszym uchylił zaskarżone zarządzenie, w punkcie drugim zarządził zwrócić adwokat A. W. kwotę 20 zł uiszczoną przy piśmie z dnia 22 kwietnia 2024 r. oraz w punkcie trzecim oddalił wniosek adwokat A. W. o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego (k. 222).

Wskazać należy, że ustawodawca nie zdecydował się na określenie terminu, po upływie którego następuje przewlekłość postępowania. Dotyczy to każdego rodzaju postępowania, w tym postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności. Nie zmienia tego fakt, że w tym przypadku określono instrukcyjny termin na rozpoznanie wniosku przed właściwy sąd (art. 781¹ k.p.c.)

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wielomiesięczną bezczynność sądu, polegającą na niewyznaczeniu rozprawy bądź niepodjęciu czynności należy utożsamiać z przewlekłością sądu (m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2018 r., I NSP 40/18; z 11 września 2019 r., I NSP 88/19; z 14 listopada 2019 r., I NSP 151/19; z 12 maja 2020 r., I NSP 37/20; z 27 października 2020 r., I NSP 151/20). Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka uznaje przy tym, że sprawa jest prowadzona przewlekłe, jeżeli trwa dłużej niż trzy lata w pierwszej instancji (zob. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 10 lipca 1984 r. w sprawie *Guincho* przeciwko Portugalii, nr 8990/80), a w dwóch instancjach powyżej pięciu

lat (zob. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 7 lutego 2006 r. sprawie *Donnadieu* przeciwko Francji, nr 19249/02). Opóźnienie zaistniałe w trakcie jednej z faz postępowania jest dopuszczalne, pod warunkiem, że łączny czas trwania postępowania nie jest nadmiernie długi (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 8 grudnia 1983 r. w sprawie *Pretto i inni v. Włochy*; skarga nr 7984/77, zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z 4 stycznia 2023 r., I NSP 294/22; z 10 maja 2023 r., I NSP 35/23).

Nie można jednak pominąć tego, że ocena przewlekłości postępowania ma charakter indywidualny i uwzględnia okoliczności konkretnej sprawy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 142/20; z 28 września 2021 r., I NSP 145/21). W toku postępowania o stwierdzenie przewlekłości postępowania sąd oceniający sprawę analizuje nie tylko okres zaniechania jej rozpoznania, lecz bierze pod uwagę wszystkie kryteria, o których stanowi art. 2 ust. 2 u.s.p.p.

Przedstawiony przebieg postępowania apelacyjnego nie daje podstaw do przypisania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy. Sąd podejmował czynności zmierzające do rozpoznania sprawy, a wydłużony okres procedowania związany był z obiegiem akt między sądem pierwszej i drugiej instancji w sprawie głównej, tj. w sprawie, w której zasądzono na rzecz skarżącej należności. Na czas trwania postępowania miało także wpływ wezwanie skarżącej do uiszczenia opłaty od wniosku, a także działania podejmowane przez skarżącą związane z kwestionowaniem zasadności i wysokości opłaty, do której uiszczenia została wezwana.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 u.s.p.p., oddalił skargę.

Tomasz Przesławski Oktawian Nawrot Adam Redzik

ł.n

r.g.

